

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

14 februarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Petru Ursache,

Judecători – Ghenadie Nicolaev, Vladimir Timofti, Nadejda Toma, Petru Moraru,

a judecat, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Bradu Valentina și de avocatul Suduc Marian în numele inculpatului Grate Ghenadie, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 31 martie 2015 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 septembrie 2016, în cauza penală în privința lui

*Grate Ghenadie XXX, născut la
XXX, originar și domiciliat în XXX.*

Termenul de examinare a cauzei:

1. 31.10.2013-31.03.2015 (*prima instanță*)
2. 16.04.2015-10.11.2015
03.05.2016-19.09.2016 (*instanța de apel*)
3. 26.01.2016-05.04.2016
22.11.2016-14.02.2017 (*instanța de recurs*)

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 31 martie 2015, Grate Ghenadie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 196 alin. (4) Cod penal, ***fapta fiind recalificată de la art. 190 alin. (5) Cod penal***, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 3 ani, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei închisorii, stabilite lui Grate Ghenadie, a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 2 ani.

2. Potrivit sentinței, s-a stabilit că inculpatul Grate Ghenadie ***a fost învinuit*** de faptul că, la data de 12.09.2012, cunoscând faptul că are o stare financiară precară, având intenția însușirii prin înșelăciune a bunurilor lui Ceapchii Alexandru, a solicitat de la ultimul suma de 90000 de Euro pentru investirea mijloacelor bănești într-o afacere. În vederea redării unui aspect real cererii sale și determinării lui Ceapchii Alexandru să-i acorde suma de 90000 de Euro, Grate Ghenadie intenționat i-a promis că va avea o cotă-parte din afacere și 1000 de Euro lunar. Astfel, la data de 12.09.2012, în vederea realizării intenției sale

criminale, Grate Ghenadie a primit de la Ceapchii Alexandru suma de 40000 de Euro. Ulterior, la data de 12.12.2012 Grate Ghenadie, continuând acțiunile criminale, sub pretextul necesității dobândirii unui profit mai mare din afacere, a primit de la Ceapchii Alexandru încă 40000 de Euro, iar până la finele anului 2012, sub pretextul de a devama un lot de marfă, Ceapchii Alexandru i-a mai transmis lui Grate Ghenadie încă 10000 de Euro. Banii în sumă de 90000 de Euro au fost însușiți de către Grate Ghenadie, fiindu-i cauzată lui Ceapchii Alexandru o daună materială considerabilă, în proporții deosebit de mari, în sumă de 1432800 lei (1 Euro, conform cursului oficial al BNM în perioada 12.09.2012 – 31.12.2012, constituia 15.92 lei).

Prima instanță a calificat acțiunile inculpatului conform componentei de infracțiune, prevăzute la art. 196 alin. (4) Cod penal – *cauzarea de daune materiale în proporții deosebit de mari proprietarului, prin înșelăciune și abuz de încredere, dacă fapta nu constituie o însușire*.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procuror, care a solicitat casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul Grate Ghenadie să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, cu stabilirea acestuia a pedepsei închisorii pe un termen de 9 ani, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a desfășura activități economice pe un termen de 5 ani.

În motivarea cererii depuse, apelantul a invocat următoarele:

- partea acuzării a demonstrat, prin probe suficiente, că încă la momentul primirii banilor de către inculpat de la Ceapchii Alexandru, primul nu l-a informat despre situația reală a firmei, a cărei fondator este, datoriile acesteia fiind de ordinul zecilor de milioane de lei, fapt care ulterior a și dus la intrarea firmei în insolabilitate;

- în realitate, unicul beneficiar al sumei de 90000 de Euro a fost inculpatul, ultimul l-a indus în eroare pe Ceapchii Alexandru asupra faptului că banii urmează a fi investiți în firmă și a încheiat cu ultimul, din numele firmei, un contract de împrumut; faptul încheierii contractelor de împrumut urma a fi calificat ca o modalitate de inducere în eroare a părții vătămate, care avea o încredere și mai mare în restituirea datoriei, deoarece această restituire era asigurată și de către firmă; de fapt, inculpatul a primit personal banii de la partea vătămată, aceștia nefiind trecuți prin contabilitatea firmei, fapt recunoscut de însuși inculpat la audierea sa în instanța de judecată, unde a menționat că partea vătămată nu se afla pe lista creditorilor la momentul intrării în insolabilitate a SRL “Rumitox”;

- din materialele cauzei, rezulta că la data primirii banilor de către Grate Ghenadie, firma acestuia se afla în mai multe litigii economice cu caracter patrimonial, la executorii judecătorești aflându-se mai multe titluri executorii pe rol, care urmau a fi executate;

- inducerea în eroare a părții vătămate de către inculpat s-a manifestat nu doar prin faptul inducerii în eroare a părții vătămate, dar și prin aceea că inculpatul nu a întreprins nici o măsură reală în vederea restituirii banilor părții vătămate; astfel, promiterea de către inculpat a achitării unei dobânzi din suma împrumutată a fost invocată în spiritul creării

unei iluzii la partea vătămată, că inculpatul este în stare să-i restituire datoria, adică să-și execute obligațiile contractuale și de a tăinui, în acest mod, intenția sa reală de a dobândi ilegal bunurile părții vătămate;

- în opinia părții acuzării, acțiunile întreprinse de inculpat, și anume eliberarea recipiselor și încheierea contractelor de împrumut erau efectuate cu scopul de a demonstra caracterul “legitim” al acțiunilor sale și de a câștiga încrederea părții vătămate, pentru ca ulterior să primească de la aceasta sume și mai mari de bani, pe care nu avea intenția de a le restitui;

- este eronată concluzia instanței de fond, privind faptul că banii nu au fost însușiți de către inculpat, deoarece ultimul în mod real a intrat în posesia sumei de 90000 de Euro și a gestionat-o așa cum a considerat de cuviință, astfel fiind evident faptul că intenția inculpatului era îndreptată spre profit; așadar, poziția instanței de fond ar putea fi acceptată doar în cazul în care părții vătămate i-ar fi fost cauzat prejudiciul, fără ca inculpatul să fi primit o sumă de bani;

- instanța de fond a ajuns la concluzia contradictorie că inculpatul nu a folosit integral și exclusiv banii în interesele firmei, iar această concluzie indică în mod evident însușirea banilor de către inculpat;

- în sensul prevederilor art. 1 din Protocolul nr. 4 la CoEDO, persoana nu poate fi privată de libertate în cazul în care se va demonstra că la momentul asumării anumitor obligații, cât și pe parcurs, aceasta a întreprins măsuri reale pentru a-și onora obligațiunile contractuale - aceste prevederi nu pot fi reținute și atribuite în situația inculpatului.

3.1. Sentința a fost atacată cu apel și de către partea vătămată Ceapchii Alexandru, care a solicitat casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de condamnare a inculpatului în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

În motivarea cererii depuse, apelantul a invocat următoarele:

- instanța de fond eronat a recalificat acțiunile inculpatului, din escrocherie în cauzare de daune materiale prin înșelăciune;

- din materialele cauzei rezultă cu certitudine faptul că inculpatul, având intenția însușirii prin înșelăciune a bunurilor apelantului, a solicitat de la ultimul suma de 90000 de Euro, pentru investirea acesteia într-o afacere; în vederea conferirii unui aspect real cererii sale și determinării părții vătămate de a-i acorda suma de 90000 de Euro, inculpatul intenționat i-a promis părții vătămate că va avea o cotă-parte din afacere și câte 1000 de Euro lunar;

- fiind asociat al SRL “Rumitox”, inculpatul nu a trecut în evidența contabilă contractele de împrumut, fapt constatat în timpul examinării cauzei penale, or partea vătămată nu figurează în calitate de creditor în lista creditorilor SRL “Rumitox”;

În contextul argumentelor expuse, apelantul a considerat că fapta inculpatului constituie o dobândire ilicită a bunurilor sale, prin înșelăciune și abuz de încredere.

3.2. Sentința a fost atacată cu apel și de către avocatul Suduc Marian în numele inculpatului Grate Ghenadie, care a solicitat casarea totală a acesteia, rejudecarea cauzei și

pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Grate Ghenadie să fie achitat, pe motiv că acțiunile lui nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor prevăzute de art. art. 190 alin. (5), 196 alin. (4) Cod penal.

În motivarea cererii depuse, apelantul a invocat următoarele:

- conform probelor administrate în cadrul cercetării judecătorești, și anume prin ordinele de încasare și de plată, anexate la materialele cauzei penale, s-a constatat faptul că suma de 90000 de Euro, împrumutată de la partea vătămată, a fost introdusă în casa întreprinderii SRL “Rumitox” și ulterior a fost folosită pentru activitatea întreprinderii, dar nicidecum nu a fost însușită de inculpat;

- în cadrul cercetării judecătorești, partea vătămată a declarat că după darea în împrumut a sumei de 90000 de Euro întreprinderii SRL “Rumitox” în persoana lui Grate Ghenadie, l-a rugat pe ultimul să-i elibereze o recipisă, ca persoană fizică, că a împrumutat de la el suma de 90000 de Euro, pentru a se asigura într-un fel, însă suma de 90000 de Euro, pe care a împrumutat-o conform contractelor de împrumut întreprinderii SRL “Rumitox” în persoana lui Grate Ghenadie, este aceeași sumă indicată în recipisa eliberată de Grate Ghenadie ca persoană fizică, deci a dat cu împrumut numai o sumă de bani, și anume 90000 de Euro;

- partea vătămată s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat încasarea de la Grate Ghenadie a sumei de 97500 de Euro; în cadrul examinării cauzei civile, între ei a fost încheiată o tranzacție de împăcare conform căreia Grate Ghenadie a recunoscut datoria de 90000 de Euro și 7500 de Euro ca dobândă, obligându-se să o achite benevol conform unui grafic; tranzacția de împăcare a fost aprobată de instanța de judecată și prin încheierea din 02.12.2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, procesul civil în baza acțiunii reclamantului Ceapchii Alexandru către Grate Ghenadie, privind încasarea datoriei, a fost încetat, fapt ce se confirmă prin copiile cererii de chemare în judecată, a tranzacției de împăcare și încheierii judecătorești, anexate la materialele cauzei penale;

- raporturile care au avut loc în perioada de timp, cuprinsă între 12.09.2012 și finele anului 2012, între Grate Ghenadie și partea vătămată, potrivit voinței manifestate de aceștia, prin comportamentul ambelor părți din momentul convenirii asupra împrumutului, au constituit raporturi civile, pentru care erau aplicabile normele de drept civil;

- reieșind din cumulul de probe, în acțiunile inculpatului lipsește intenția eschivării de la onorarea angajamentului asumat față de Ceapchii Alexandru, de restituire a împrumutului, or probele prezentate de procuror în ședința de judecată nu confirmă contrariul;

- de către instanța de fond nu a fost administrată nici o probă obiectivă, pertinentă și concludentă, care ar confirma faptul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune, sau cauzării de daune materiale proprietarului prin înșelăciune și abuz de încredere, dacă fapta nu constituie o însușire, iar prin probe cu certitudine s-a demonstrat contrariul, și anume că Grate Ghenadie nu a comis careva acțiuni infracționale; astfel, probele prezentate de partea acuzării comportă presupuneri și nu pot fi apreciate ca utile și

concludente, iar potrivit art. 8 și 389 Cod de procedură penală, sentința de condamnare nu poate fi bazată pe presupuneri, iar toate dubiile în probarea învinuirii, care nu pot fi înlăturate, se interpretează în favoarea inculpatului.

În contextul argumentelor expuse, apelantul a considerat că acțiunile lui Grate Ghenadie nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute atât de art. 190 alin. (5) Cod penal, cât și a celei prevăzute de art. 196 alin. (4) Cod penal, motiv din care Grate Ghenadie urmează a fi achitat.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2015, apelul declarat de avocatul Suduc Marian în numele inculpatului Grate Ghenadie a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței.

Au fost admise apelurile declarate de procuror și de partea vătămată Ceapchii Alexandru, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Grate Ghenadie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 8 ani și 6 luni, cu executare în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a desfășura activități și ocupa funcții legate de gestionarea mijloacelor financiare pe un termen de 4 ani.

4.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a considerat ca fiind dovedit faptul că Grate Ghenadie, în perioada de timp cuprinsă între 12.09.2012 și finele anului 2012, cunoscând faptul că are o stare financiară precară, având intenția însușirii prin înșelăciune a bunurilor lui Ceapchii Alexandru, a solicitat de la ultimul suma de 90000 de Euro pentru investirea mijloacelor bănești într-o afacere, iar în vederea redării unui aspect real cererii sale și determinării lui Ceapchii Alexandru să-i acorde suma de 90000 de Euro, Grate Ghenadie intenționat i-a promis că va avea o cotă-parte din afacere și 1000 de Euro lunar.

Astfel, la data de 12.09.2012, în vederea realizării intenției sale criminale, Grate Ghenadie a primit de la Ceapchii Alexandru suma de 40000 de Euro. Ulterior, la data de 12.12.2012 Grate Ghenadie, continuând acțiunile criminale, sub pretextul necesității dobândirii unui profit mai mare din afacere, a primit de la Ceapchii Alexandru încă 40000 de Euro, iar până la finele anului 2012, sub pretextul de a devama un lot de marfă, Ceapchii Alexandru i-a mai transmis lui Grate Ghenadie încă 10000 de Euro.

Banii în sumă de 90000 de Euro au fost însușiți de către Grate Ghenadie, fiindu-i cauzată lui Ceapchii Alexandru o daună materială considerabilă, în proporții deosebit de mari, în sumă de 1432800 lei (1 Euro, conform cursului oficial al BNM în perioada 12.09.2012 – 31.12.2012, constituia 15.92 lei).

Instanța de apel a considerat că acțiunile inculpatului just au fost încadrate, de către organul de urmărire penală, în temeiul art. 190 alin. (5) Cod penal, iar întregul suport probatoriu, examinat de către instanța de fond și verificat de către instanța de apel, apreciat în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală, demonstra incontestabil faptul că inculpatul a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal – escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită cu cauzare de daune în proporții deosebit de mari.

Instanța de apel, menționând aprecierea fiecărei probe din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar a tuturor probelor în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, a constatat că inculpatul folosea diferite pretexte pentru a însuși sumele de bani transmise de către partea vătămată, iar intenția reală a acestuia era de a însuși sumele de bani primite, neexecutând obligațiile asumate.

Instanța de apel a considerat că instanța de fond, la rândul său, eronat a indicat că nu s-a constatat intenția inculpatului, îndreptată în vederea dobândirii ilicite a banilor de la partea vătămată, or inculpatul a primit banii personal de la partea vătămată, acești bani nefiind trecuți prin contabilitatea firmei, fapt recunoscut de inculpat care, fiind audiat în cadrul instanței de fond, a menționat că în perioada când SRL “Rumitox” a intrat în proces de insolvență, el și partea vătămată nu se aflau pe lista creditorilor. Instanța de apel a constatat că unicul beneficiar al sumei de 90 000 de Euro a fost inculpatul, ultimul ducându-o pe partea vătămată în eroare, precum că banii urmează să fie investiți în firmă, cu scopul unui profit lunar de 1000 de Euro pentru partea vătămată, inculpatul întocmind un contract de împrumut din numele firmei, aceasta fiind o modalitate de a căpăta încrederea părții vătămate, deoarece restituirea datoriei era asigurată și de către firmă.

Astfel, instanța de apel a conchis asupra imposibilității reținerii argumentului avocatului apelant, precum că inculpatul, primind mijloacele bănești de la partea vătămată, le-a introdus în contabilitatea SRL “Rumitox” și nu le-a însușit în scopuri personale, aceasta fiind o metodă de a se eschiva de la răspunderea și pedeapsa penală.

Totodată, instanța de apel a statuat asupra imposibilității satisfacerii solicitării avocatului apelant, privind achitarea inculpatului, or prin întregul material probatoriu s-a dovedit cu certitudine infracțiunea, săvârșirea căreia îi este imputată. În particular, instanța de apel a reținut că examinarea dispozițiilor de plată, prin care SRL “Rumitox” a încasat de la Grate Ghenadie suma de 1764427 lei, denota faptul că aceste probe nicidecum nu-l dezvinovăteau pe inculpat, deoarece el nici nu a înregistrat în contabilitatea întreprinderii contractele de împrumut, din 12.09.2012 și două din 12.12.2012, nu le-a atribuit nici un număr de intrare, circumstanțe care incontestabil demonstau intenția acestuia de a dobândi, prin înșelăciune, mijloacele financiare de la partea vătămată.

Astfel, instanța de apel a apreciat critic argumentele avocatului apelant, privind neîntrunirea elementelor infracțiunilor, prevăzute de art. art. 190 alin. (5), 196 alin. (4) Cod penal, or inculpatul a dus o activitate de convingere a părții vătămate în faptul că aceasta urma să obțină un profit lunar, precum și în faptul că el activa în întreprindere ca fondator, având o cotă-parte de 50%, iar în circumstanțele respective, întocmirea contractelor de împrumut din numele firmei i-a creat și insuflat părții vătămate o încredere și mai mare în restituirea sumei împrumutate, asigurată și de către firmă.

Instanța de apel a conchis asupra realizării laturii obiective a infracțiunii de escrocherie, în tot întregul său, și anume prin faptul dobândirii ilicite de către inculpat, de la partea vătămată, a unei sume de bani ce nu-i aparține, dobândire care s-a realizat atât prin înșelăciune, cât și prin abuz de încredere. Referitor la acțiunea adiacentă, instanța de apel a

reținut că inculpatul, prin utilizarea unor procedee de creare a unei impresii pozitive în vederea obținerii unui profit, în cazul investirii unor sume de bani, prin intermediul înșelăciunii și abuzului de încredere, a exercitat o influență psihică asupra conștiinței și voinței părții vătămate, prin dezinformarea conștientă a acesteia, prezentându-i o realitate vădit falsă, inclusiv prin captarea încrederii acesteia, convingând-o în faptul că el este o persoană de bună-credință, demnă, credibilă și onestă, care deține o funcție de conducere într-o anumită societate comercială.

Referitor la urmarea prejudiciabilă, instanța de apel a reținut că partea vătămată, în consecința comiterii acțiunilor infracționale de către inculpat, a suferit un prejudiciu material efectiv, apreciat ca fiind considerabil prin prisma mai multor factori ce țin de situația materială a acesteia, ultima muncind peste hotare o perioadă îndelungată de timp, de 10 ani. Obiectul material al infracțiunii îl constituia bunurile, aflate în proprietatea părții vătămate, în particular suma de 90000 de Euro, care potrivit art. 126 Cod penal constituie proporții deosebit de mari, or la momentul săvârșirii infracțiunii suma respectivă depășea 5000 unități convenționale de amendă.

Cu referire la latura subiectivă a infracțiunii, instanța de apel a menționat că aceasta se manifestă prin vinovăție sub forma intenției directe, iar în cazul inculpatului intenția rezulta din comportamentul acestuia, care demonstra rea-voința sa, materialul probatoriu determinând faptul că inculpatul, abuzând de raporturile de încredere stabilite între el și partea vătămată până la săvârșirea infracțiunii, le-a fortificat prin întocmirea unor contracte de împrumut formale la 12.09.2012 și 12.12.2012, în scopul creării unei impresii de oficialitate și siguranță părții vătămate, întru dobândirea banilor acesteia.

În contextul respectiv, instanța de apel a conchis că inculpatul de la bun început a perceput destul de bine propria situație, că nu dispune de capacitatea financiară de a restitui banii, ceea ce denota faptul că a înșelat partea vătămată, a dus-o în eroare, promițând că va restitui banii în termeni conveniți verbal și că va restitui chiar și o dobândă din suma împrumutată, chestiuni invocate cu scopul creării unei iluzii asupra faptului că inculpatul este în stare să restituie datoria, adică să-și execute obligațiile contractuale și să ascundă în așa mod intenția reală de a dobândi ilegal banii.

Instanța de apel a considerat ca fiind important de a fi menționat faptul că, la momentul primirii sumelor de bani de la partea vătămată, inculpatul a prezentat și semnat contracte de împrumut, întocmite în altă limbă decât cea de stat, indicând ca reprezentant al companiei debitoare pe "Igor Pedureț", iar la compartimentele privind scopul primirii împrumutului, termenul restituirii, modalitatea de restituire și răspunderea părților pentru neexecutarea prevederilor contractuale nu au fost stabilite careva clauze, circumstanțe ce denotă că inculpatul, din 12.09.2012, primind prima rată în valoare de 40000 de Euro din suma de 90000 de Euro, urmarea scopul sustragerii sumelor de bani.

Totodată, instanța de apel a reținut că intenția inculpatului se dovedea și prin acțiunile ulterioare ale ultimului, care văzând acțiunile victimei ce sesizase organul de urmărire penală, întru inducerea în eroare a acestora, a întocmit o recipisă din nume propriu privind

împrumutul luat, facilitând astfel accesul părții vătămate în instanța de judecată, în ordinea procedurii civile. Astfel, în cadrul procesului civil declanșat de partea vătămată Ceapchii Alexandru, inculpatul Grate Ghenadie a acceptat încheierea unei tranzacții de împăcare, stabilind și un grafic de stingere a creanței, grafic care nu a fost respectat or inculpatul, potrivit materialului probator al cauzei, nu a efectuat nici o plată din cele asumate.

Instanța de apel a reținut că partea acuzării a demonstrat prin probe suficiente că inculpatul, încă la momentul primirii banilor de la partea vătămată, nu a informat-o despre situația reală în care se afla firma unde era fondator; de facto, firma avea numeroase datorii, ceea ce a dus la intrarea acesteia în insolabilitate, fapt confirmat atât prin materialele cauzei și ale martorului Pedureț Igor în particular, cât și prin declarațiile inculpatului.

În concluzie, instanța de apel a considerat ca fiind dovedită, în afara oricăror dubii rezonabile, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

La stabilirea categoriei și termenului pedepsei față de inculpat, instanța de apel a menționat că va ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, care este deosebit de gravă, de motivul acesteia, de scopul de cupiditate, de persoana vinovatului, care anterior nu a fost supus răspunderii penale, nu și-a recunoscut vinovăția, nu a realizat pericolozitatea acțiunilor sale, nu a manifestat căință, nu a recuperat prejudiciul material cauzat prin infracțiune, care este de proporții deosebit de mari.

În contextul dat, instanța de apel a considerat că corectarea și reeducarea inculpatului va fi posibilă doar în condiții privative de libertate, prin aplicarea pedepsei sub formă de închisoare, pe un termen de 8 ani și 6 luni, cu executare în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a desfășura activități și ocupa funcții legate de gestionarea mijloacelor financiare pe un termen de 4 ani.

5. Hotărârile judecătorești au fost atacate cu recurs ordinar de către avocatul Suduc Marian în numele inculpatului Grate Ghenadie, care în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume că *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii și acesta este expus neclar* și art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, și anume că *nu au fost întrunite elementele infracțiunii*, a solicitat casarea totală a acestora și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie dispusă achitarea lui Grate Ghenadie de sub învinuirea imputată.

În motivarea cererii, adițional motivelor invocate în apel, care au fost reiterate și în recurs, recurentul a invocat următoarele:

- nu s-a luat în considerație că inculpatul și-a executat obligațiile după posibilitate achitându-i părții vătămate procentul lunar conform înțelegerii avute, precum și o parte din împrumut în sumă de 14 000 de Euro și un teren în sumă de 33 000 de Euro, fapt confirmat și de partea vătămată;

- instanța de apel eronat a reținut argumentul apărării ca fiind o metodă de eschivare de la răspunderea penală, privind faptul că inculpatul, primind mijloacele bănești, le-a

introdus în contabilitatea întreprinderii, deoarece organul de urmărire penală, prin procesul-verbal de examinare a documentelor, a constatat depunerea de către inculpat a sumei de 90 000 de Euro în contabilitatea firmei prin dispozițiile de încasare nr. 1324 din 07.09.2013, nr. 13561 din 13.09.2013, nr. 13647 din 14.09.2012, nr. 13715 din 17.09.2012, nr. 13853 din 19.09.2012, nr. 1386 din 21.09.2012, nr. 14079 din 24.09.12, nr. 14137 din 25.09.2012, nr. 14247 din 27.09.2012, nr. 14366 din 29.09.2012 și nr. 14771 din 08.10.2012, acte care au fost recunoscute ca probe materiale și examinate în cadrul cercetării judecătorești;

- faptul că Grate Ghenadie nu a înregistrat în contabilitatea întreprinderii contractele de împrumut din 12.09.2012 și 12.12.2012 și nu le-a atribuit număr de intrare nicidecum nu denotă intenția de dobândire de către inculpat prin înșelăciune a mijloacelor bănești de la partea vătămată;

- instanța de apel a omis de a aprecia faptul că la momentul primirii banilor ca împrumut de către Grate Ghenadie, activele firmei în care activa ca fondator depășeau cu mult suma împrumutului.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 05 aprilie 2016, a fost admis recursul ordinar declarat, casată total decizia instanței de apel și dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

6.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de recurs a reținut că instanța de apel a admis apelurile procurorului și a părții vătămate, punând la baza soluției sale probele administrate și suplimentar verificate, fără a audia partea vătămată sau martorii pe viu, declarațiile cărora au fost doar citite și consemnate în procesul-verbal al ședinței de judecată.

Astfel, instanța de recurs a reținut că un element important la judecarea apelului îl reprezintă posibilitatea inculpatului de a fi confruntat cu partea care susține acuzarea, indiferent de faptul că aceasta a fost deja cercetată în prima instanță. În cazul dat, principiul nemijlocirii reprezintă o garanție importantă a caracterului echitabil al procesului penal, atât timp cât aprecierile instanței de apel cu privire la credibilitatea părților pot avea consecințe decisive pentru inculpat.

În legătură cu o altă chestiune, instanța de recurs a precizat că, potrivit dispoziției art. 190 Cod penal, escrocheria se exprimă prin dobândire ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere. Dobândirea ilicită a bunurilor se efectuează cu reacredință, prin care făptuitorul obține transmiterea în proprietate, posesiune, detenție a bunului mobil sau imobil. Înșelăciunea ca element al escrocheriei se poate manifesta prin prezentarea unor date false sau prin ascunderea unor informații a căror anunțare era obligatorie. Datele false se pot referi atât la personalitatea infractorului sau a altor persoane, cât și la unele obiecte, fenomene.

În speță, instanța de recurs a stabilit că instanța de apel, constatând prezența înșelăciunii în acțiunile inculpatului, nu și-a motivat poziția și nu a constatat modalitatea înșelăciunii, care poate fi verbală, scrisă sau sub forma unor acțiuni concludente, cu atât mai mult, nu au fost invocate careva date precum că în scopul obținerii mijloacelor financiare

Grate Ghenadie a prezentat date false sau a ascuns informații care erau obligatorii de a fi prezentate părții vătămate.

În aceiași ordine de idei, instanța de recurs a considerat că instanța de apel urma să ia în considerație faptul că primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi încadrată drept o escrocherie numai în cazul în care infractorul încă la momentul intrării în posesia acestor bunuri avea drept scop însușirea lor și nu intenționa să îndeplinească angajamentul asumat, însă conform contractului din 12.09.2012 (f.d. 20, vol. I), Grate Ghenadie în numele lui I. Pedureț, directorul SRL „Rumitox”, și-a asumat răspunderea de a restitui împrumutul până la 01.01.2013, iar faptul că în contractele din 12.12.2012 (f.d. 21, 22, vol. II) nu a fost indicată data rambursării banilor, nu constituie o condiție obligatorie la încheierea contractului de împrumut, odată ce părțile au ajuns la o înțelegere verbală, iar împrumutul urmează să restituie bunurile primite la solicitarea împrumutătorului.

Totodată, instanța de recurs a constatat că, potrivit dispozițiilor de încasare (f.d. 39-50, vol. I) se adevărea faptul că împrumutul de la partea vătămată a fost transferat pe contul corespondent nr. 513.4, care aparține SRL „Rumitox”, iar ulterior potrivit dispozițiilor de plată anexate la materialele cauzei (f.d. 156-192, vol. I) se confirma faptul că banii primiți erau utilizați din numele întreprinderii menționate, în scopul desfășurării activității sale. Prin urmare, cele constatate confirmau atât spusele inculpatului, cât și cele ale părții vătămate, conform cărora Grate Ghenadie a solicitat suma de 90 000 de Euro de la Ceapchii Alexandru pentru activitatea firmei și nu pentru scopuri personale.

Instanța de recurs a remarcat o contradicție între materialele cauzei și concluzia instanței de apel, precum că: „la momentul primirii sumelor de bani de la partea vătămată, inculpatul a prezentat, a semnat contractele de împrumut datate cu 12 septembrie 2012, 12 decembrie 2012 și 12 decembrie 2012, care sunt întocmite în altă limbă decât cea de stat, indicând un reprezentant al companiei debitoare pe „Igor Pedureț”, iar la scopul primirii împrumutului, termenul restituirii, modalitatea de restituire, răspunderea părților pentru neexecutarea prevederilor contractuale, nu au fost stabilite careva termene etc.”, astfel instanța a conchis, că din circumstanțele constatate, reiese că instanța de apel nu a cercetat și verificat suficient probele cauzei penale și prematur a ajuns la concluzia privind condamnarea inculpatului în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

Suplimentar, instanța de recurs a constatat că până la adoptarea sentinței, conform încheierii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, din 02.12.2013, a fost încetat procesul civil intentat la acțiunea reclamantului Ceapchii Alexandru către pârâțul Grate Ghenadie, privind încasarea datoriei în sumă de 97500 de Euro și aprobată tranzacția de împăcare încheiată între părți, însă instanța de apel expunându-și opinia întru respingerea acestei probe prin faptul că, potrivit materialului probator inculpatul nu a efectuat nici o plată din cele asumate, nu a efectuat careva verificare în acest sens și nu a cercetat posibilitatea inculpatului întru realizarea obligațiilor sale, cu atât mai mult că partea vătămată în ședința instanței de apel nu a fost audiată, pe când inculpatul declarase că și-a executat obligațiile asumate, după posibilitate achitându-i părții vătămate procentul lunar conform înțelegerii avute, precum și

o parte din împrumut în sumă de 14000 de Euro și dându-i în proprietate un teren în valoare de 33000 Euro. În acest context, instanța de recurs menționase că imposibilitatea de întoarcere a banilor de către împrumutat nu constituie un element al escrocheriei.

Totodată, instanța de recurs a stabilit că instanța de apel urma să ia în considerație și situația financiară a inculpatului din momentul primirii banilor, deoarece intenția cu privire la sustragere este demonstrată și prin situația financiară extrem de neprielnică a persoanei care își asumă angajamentul la momentul încheierii tranzacției, lipsa de fundamentare economică și caracterul irealizabil al angajamentului asumat, lipsa unei activități aducătoare de beneficii, îndreptate spre încasarea mijloacelor bănești necesare onorării angajamentului.

Prin urmare, instanța de recurs a conchis asupra faptului că instanța de apel pripit a ajuns la concluzia privind condamnarea lui Grate Ghenadie în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, cu atât mai mult că aceasta urma să ia în considerație că temeiul aplicării răspunderii penale pentru escrocherie apare în cazul imposibilității apărării drepturilor subiective prin mijloacele justiției civile, iar atunci când este vorba despre doi subiecți ai unui raport juridic, trebuie verificată înainte de toate ipoteza egalității lor în drepturi, și numai dacă există indici care exced limitele încălcării normelor dreptului civil, atunci se justifică intervenția legii penale.

În virtutea soluției adoptate, instanța de recurs a statuat asupra faptului că instanța de apel, la rejudecarea cauzei, urmează să verifice dacă în acțiunile inculpatului sunt prezente elementele infracțiunilor prevăzute de art. art. 196 alin. (4), 190 alin. (5) Cod penal, precum și să verifice dacă totuși în raportul apărut între Grate Ghenadie și Ceapchii Alexandru persistă elemente de drept civil deoarece, în esență, delimitarea escrocheriei de încălcarea normelor de drept civil trebuie făcută luându-se în considerație două aspecte de maximă importanță: atitudinea făptuitorului față de faptul transmiterii lui a bunurilor și prezența disponibilității efective a făptuitorului de a-și executa angajamentele.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 septembrie 2016, pronunțată integral la 17 octombrie 2016, apelul declarat de avocatul Suduc Marian în numele inculpatului Grate Ghenadie a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței.

Au fost admise apelurile declarate de procuror și de partea vătămată Ceapchii Alexandru, casată sentința inclusiv din oficiu, în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Grate Ghenadie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 196 alin. (4) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 3 ani, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

7.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că partea descriptivă a sentinței nu cuprindea descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, contrar dispozițiilor art. 394 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală.

În acest context instanța de apel, menționând luarea în considerație a prevederilor art. 24, 27, 99-101, 389, 394 Cod de procedură penală și aprecierea probelor prin prisma criteriilor de relevanță, concludență, utilitate și veridicitate, a conchis asupra vinovăției

inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (4) Cod penal – cauzarea de daune materiale în proporții deosebit de mari, prin înșelăciune sau abuz de încredere, dacă fapta nu constituie o însușire.

Astfel, instanța de apel a constatat că inculpatul Grate Ghenadie, la 12.09.2012, cunoscând faptul că are o stare financiară precară, a solicitat de la partea vătămată Ceapchii Alexandru suma de 90000 de Euro, pentru investirea mijloacelor bănești într-o afacere. În vederea redării unui aspect real cererii sale și determinării lui Ceapchii Alexandru să-i acorde suma de 90000 de Euro, Grate Ghenadie intenționat i-a promis că Ceapchii Alexandru va avea o cotă-parte din afacere și 1000 de Euro lunar. Astfel, la data de 12.09.2012, în vederea realizării intenției sale criminale, Grate Ghenadie a primit de la Ceapchii Alexandru suma de 40000 de Euro. Ulterior, la data de 12.12.2012 Grate Ghenadie, continuând acțiunile criminale, sub pretextul necesității dobândirii unui profit mai mare din afacere, a primit de la Ceapchii Alexandru încă 40000 de Euro, iar până la finele anului 2012, sub pretextul de a devama un lot de marfă, Ceapchii Alexandru i-a mai transmis lui Grate Ghenadie încă 10000 de Euro.

Astfel, prin acțiunile inculpatului Grate Ghenadie, lui Ceapchii Alexandru i-au fost cauzate daune materiale în proporții deosebit de mari, prin înșelăciune, în sumă de 1432800 lei (1 Euro conform cursului oficial al BNM, în perioada 12.09.2012 – 31.12.2012, constituia 15,92 lei).

Instanța de apel a constatat că, în pofida nerecunoașterii vinovăției de către inculpat, vinovăția acestuia în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 196 alin. (4) Cod penal a fost dovedită prin probe administrate, cercetate și verificate de către instanța de apel, și anume declarațiile părții vătămate Ceapchii Alexandru, date în instanța de fond și în cea de apel (f.d. 39, 40, vol. II) și declarațiile martorului Pedureț Igor, date în instanța de fond.

Totodată, instanța de apel a considerat că vinovăția inculpatului se dovedea și prin materialele cauzei, cercetate în prima instanță și verificate în instanța de apel, indicate în pct. 38 al deciziei adoptate (f.d. 29-31, vol. III).

În motivarea concluziei sale privind necesitatea reîncadrării juridice a faptei săvârșite de inculpat, instanța de apel a reținut că, din materialele cauzei, nu a fost stabilit un ansamblu de probe directe, concludente și pertinente care ar dovedi vinovăția inculpatului în săvârșirea escrocheriei, adică în dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune sau abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari.

În particular, instanța de apel a ținut să menționeze că noțiunea de “dobândire ilicită”, din cadrul laturii obiective a componenței de infracțiune de la art. 190 alin. (5) Cod penal, are sensul autentic de “sustragere”. În contextul dat, instanța de apel a remarcat că se consideră sustragere luarea ilegală și gratuită a bunurilor mobile din posesia altuia, care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acestuia, săvârșită în scop de cupiditate, o explicație similară fiind dată și în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr. 23 din 28.06.2004.

În contextul respectiv, instanța de apel a menționat că criteriul de delimitare a infracțiunilor specificate la art. 190 alin. (5) și art. 196 alin. (4) Cod penal constă în

mecanismul de cauzare a daunelor materiale. Astfel, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, masa patrimonială a victimei este diminuată în aceeași proporție în care sporește masa patrimonială a făptuitorului, iar în cazul infracțiunii specificate la art. 196 alin. (4) Cod penal, masa patrimonială a victimei nu sporește în proporția pe care o exprimă eschivarea făptuitorului de a-și executa obligațiile pecuniare față de victimă, sau masa patrimonială a victimei este diminuată, fără însă a spori masa patrimonială a făptuitorului.

Cu referire la mențiunea efectuată, instanța de apel a reținut că lipsa însușirii mijloacelor bănești de către inculpat era probată prin declarațiile sale și ale martorului Pedureț Igor, care au relatat că toate mijloacele financiare primite de la partea vătămată au fost transferate pe conturile SRL „Rumitox”. Acest fapt rezulta și din dispozițiile de încasare a banilor, prin care se atesta încasarea de la Grate Ghenadie a mai multor sume de bani în contul SRL „Rumitox”, care erau utilizați din numele întreprinderii menționate în scopul desfășurării activității firmei.

În contextul constatării respective, instanța de apel a ținut să respingă argumentele invocate de procurorul apelant, precum că unicul beneficiar al sumei de 90 000 euro a fost Grate Ghenadie, care a dus-o în eroare pe partea vătămată precum că banii urmează a fi investiți în firmă, încheind un contract de împrumut cu ultima din numele firmei, fără ca banii să fi fost transferați în contabilitatea firmei, or această invocare era combătută prin celelalte mijloace de probă administrate de prima instanță și verificate în instanța de apel, care confirmau transferarea banilor în contabilitatea SRL „Rumitox”.

Astfel, instanța de apel a conchis că, din materialele cauzei, nu rezulta intrarea bunurilor (mijloacelor bănești împrumutate de la Ceapchii Alexandru) în posesia nelegitimă a inculpatului Grate Ghenadie.

Cu referire la latura subiectivă a componenței de infracțiune de la art. 190 alin. (5) Cod penal, instanța de apel a constatat că atât în învinuirea formulată în rechizitoriu, cât și în apelul declarat de procuror, s-a indicat că, în speță, latura subiectivă s-a manifestat prin vinovăție sub forma intenției directe, nefiind însă făcute trimiteri la careva elemente care ar susține această concluzie. În particular, instanța de apel a constatat că, din materialele cauzei, nu reieșea faptul că inculpatul își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile sub forma prejudiciului patrimonial efectiv în dauna părții vătămate și a dorit în mod conștient survenirea acestora – însușirea bunurilor părții vătămate.

Sintetizând cele expuse, instanța de apel a conchis că în cauză nu a fost probată existența atât a laturii obiective, cât și a celei subiective din cadrul componenței de infracțiune, prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, acțiunile inculpatului urmând a fi reîncadrate juridic, în baza normei de la art. 196 alin. (4) Cod penal, și anume cauzarea de daune materiale, în proporții deosebit de mari, prin înșelăciune sau abuz de încredere, dacă fapta nu constituie o însușire, reîncadrare care se conformează rigorilor legale pertinente.

Astfel, expunându-se asupra elementelor componente de infracțiune, prevăzute de art. 196 alin. (4) Cod penal, instanța de apel a stabilit că prin acțiunile inculpatului s-au periclitat în principal relațiile sociale cu privire la patrimoniu, iar în plan secundar - relațiile sociale cu privire la libertatea manifestării de voință și minimumul necesar de încredere.

Abordând chestiunea privind victima componente de infracțiune abordate, instanța de apel a reținut că aceasta poate fi doar proprietarul – care este la caz partea vătămată, ce a transmis inculpatului mijloacele financiare care le deținea în proprietate.

Cu privire la latura obiectivă a componente de infracțiune, și anume acțiunea principală, instanța de apel a reținut că prin acțiunile inculpatului, părții vătămate i-au fost cauzate daune materiale în proporții deosebit de mari, fapt rezultând din totalitatea mijloacelor de probă administrate.

Totodată, instanța de apel a ținut să rețină că acțiunea inculpatului a fost însoțită, în mod adiacent, de elementul înșelăciunii, care s-a manifestat atât sub formă activă, cât și pasivă.

În sensul dat, instanța de apel a reiterat constatarea că inculpatul, la data de 12.09.2012, a solicitat de la partea vătămată suma de 90000 de Euro pentru investirea mijloacelor bănești într-o afacere. În vederea redării unei aspect real cererii sale și determinării lui Ceapchii Alexandru să-i acorde suma de 90000 de euro, Grate Ghenadie intenționat i-a promis lui Ceapchii Alexandru că el va avea o cotă-parte din afacere și 1000 de Euro lunar.

Manifestarea pasivă a înșelăciunii s-a exprimat prin faptul că inculpatul, cu bună știință, nu a comunicat părții vătămate despre situația financiară dificilă a SRL „Rumitox”, fapt probat prin declarațiile inculpatului, care a declarat că a luat împrumuturile pentru activitatea firmei SRL „Rumitox” și dat fiind faptul că aceasta avea mai multe datorii, inclusiv în baza unor contracte de credit încheiate cu BC „Moldova Agroindbank”, circumstanțe confirmate și prin declarațiile martorului Pedureț Igor.

Instanța de apel a ținut să respingă argumentele avocatului apelant, privitoare la faptul că încheierea unei tranzacții civile de împăcare dintre Grate Ghenadie și Ceapchii Alexandru denota existența unor relații civile dintre aceștia, deoarece tranzacția respectivă a avut loc după consumarea infracțiunii. Instanța de apel a reiterat că inculpatul, încă la momentul contractării împrumutului, manifesta intenția de cauzare a daunelor materiale părții vătămate, fapt ce rezulta inclusiv și din situația financiară a întreprinderii, în care deținea o cotă-parte în valoare de 50%.

Cu referire la semnul calificativ de la art. 196 alin. (4) Cod penal, instanța de apel a constatat că dauna cauzată părții vătămate, în sumă de 1432800 lei, constituia proporții deosebit de mari la momentul săvârșirii infracțiunii, în sensul art. 126 alin. (1) Cod penal.

Concluzionând asupra celor expuse, instanța de apel a conchis asupra vinovăției inculpatului în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (4) Cod penal.

La individualizarea pedepsei, și anume în cadrul stabilirii categoriei și termenului acesteia, instanța de apel a menționat că va ține cont de prevederile art. 7, 61, 75 Cod penal,

și anume de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de condițiile de viață ale familiei acestuia precum și de scopul pedepsei aplicate, de corectare și reeducare a vinovatului.

Astfel, instanța de apel a constatat că nu au fost stabilite atât circumstanțe atenuante și agravante, cât și excepționale în sensul art. 79 Cod penal sau care ar întemeia liberarea de răspundere penală.

Instanța de apel a reținut că inculpatul a comis o infracțiune mai puțin gravă, nu are antecedente penale, nu și-a recunoscut vina, nu a restituit prejudiciul cauzat părții vătămate și s-a eschivat cu rea-credință de la prezentarea pe parcursul examinării cauzei. Menționând ținerea în cont a scopului pedepsei penale, a motivelor expuse în apelul declarat de procuror, a circumstanțelor privind personalitatea inculpatului și altor circumstanțe constatate, instanța de apel a conchis de a-i stabili pedeapsa cu închisoare, pe un termen de 3 ani.

8. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de procuror, depus la 14 noiembrie 2016, care în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, și anume că *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii și faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită*, solicită casarea totală a acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea cererii depuse, recurentul invocă motive similare celor invocate în apel, și anume:

- inculpatul a primit personal banii de la partea vătămată, aceștia nefiind trecuți prin contabilitatea firmei, fapt recunoscut de însuși inculpat la audierea sa în instanța de judecată, unde a menționat că partea vătămată nu se afla pe lista creditorilor la momentul intrării în insolabilitate a SRL “Rumitox”;

- existența dispozițiilor de plată, precum că inculpatul transferase banii împrumutați pe contul SRL “Rumitox”, nicidecum nu-l dezvinovătea, deoarece el nici nu a înregistrat în contabilitatea întreprinderii contractele de împrumut, din 12.09.2012 și două din 12.12.2012, nu le-a atribuit nici un număr de intrare, circumstanțe care incontestabil denotau intenția acestuia de a dobândi, prin înșelăciune, mijloacele financiare de la partea vătămată;

- inculpatul a dus o activitate de convingere a părții vătămate în faptul că aceasta urma să obțină un profit lunar, precum și în faptul că el activa în întreprindere ca fondator, având o cotă-parte de 50% din capitalul social, iar în circumstanțele respective, întocmirea contractelor de împrumut din numele firmei i-a creat și insuflat părții vătămate o încredere și mai mare în restituirea sumei împrumutate, inclusiv și de către firmă;

- a avut loc realizarea laturii obiective a infracțiunii de escrocherie, în tot întregul său, și anume prin faptul dobândirii ilicite de către inculpat, de la partea vătămată, a unei sume de bani ce nu-i aparține, dobândire care s-a realizat atât prin înșelăciune, cât și prin abuz de încredere; astfel, ca urmare a comiterii acțiunilor infracționale de către inculpat, partea vătămată a suferit un prejudiciu material efectiv, apreciat ca fiind considerabil prin prisma

mai multor factori ce țin de situația materială a acesteia, ultima muncind peste hotare o perioadă îndelungată de timp, de 10 ani;

- la momentul primirii sumelor de bani de la partea vătămată, inculpatul a prezentat și semnat contracte de împrumut, întocmite în altă limbă decât cea de stat, indicând ca reprezentant al companiei debitoare pe "Igor Pedureț", iar la compartimentele privind scopul primirii împrumutului, termenul restituirii, modalitatea de restituire și răspunderea părților pentru neexecutarea prevederilor contractuale nu au fost stabilite careva clauze, circumstanțe ce denotă că inculpatul, din 12.09.2012, primind prima rată în valoare de 40000 de Euro din suma de 90000 de Euro, urmărea scopul sustragerii sumelor de bani;

- intenția inculpatului se dovedea și prin acțiunile ulterioare ale ultimului, care văzând acțiunile victimei ce sesizase organul de urmărire penală, întru inducerea în eroare a acestora, a întocmit o recipisă din nume propriu privind împrumutul luat, facilitând astfel accesul părții vătămate în instanța de judecată, în ordinea procedurii civile. Astfel, în cadrul procesului civil declanșat de partea vătămată Ceapchii Alexandru, inculpatul Grate Ghenadie a acceptat încheierea unei tranzacții de împăcare, stabilind și un grafic de stingere a creanței, grafic care nu a fost respectat or inculpatul, potrivit materialului probator al cauzei, nu a efectuat nici o plată din cele asumate;

- instanța de apel, la reîncadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, nu a luat în considerare explicațiile din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr. 23 din 28.06.2004, și anume că în cazul escrocheriei, victima transmite benevol bunurile către făptuitor, sub influența înșelăciunii sau a abuzului de încredere, iar primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie, doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat.

8.1. Hotărârile judecătorești sunt atacate cu recurs ordinar de către avocatul Suduc Marian în numele inculpatului Grate Ghenadie, depus la 15 noiembrie 2016, care în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume că *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii și acesta este expus neclar* și art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, și anume că *nu au fost întrunite elementele infracțiunii*, a solicitat casarea totală a acestora și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie dispusă achitarea lui Grate Ghenadie de sub învinuirea imputată.

În motivarea cererii, recurentul a invocat motive similare celor invocate în apel, precum și a indicat argumente noi, și anume:

- instanța de apel just a concluzionat că nu a fost demonstrată vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, însă greșit a conchis asupra vinovăției ultimului în comiterea celei prevăzute de art. 196 alin. (4) Cod penal;

- faptul că Grate Ghenadie i-a promis lui Ceapchii Alexandru că va avea o cotă-parte din afacere nu corespunde realității, deoarece în contractele de împrumut, întocmite între ei,

nu a fost stipulată o asemenea obligație; totodată, procentul lunar al dobânzii promise și acceptate de partea vătămată a fost stipulat în contractele respective, iar partea vătămată a confirmat primirea unei părți din procentul lunar, circumstanțe care denotă că inculpatul nu a înșelat-o pe partea vătămată;

- în cadrul cercetării judecătorești, partea vătămată a declarat că după darea în împrumut a sumei de 90000 de Euro întreprinderii SRL "Rumitox" în persoana lui Grate Ghenadie, l-a rugat pe ultimul să-i elibereze o recipisă, ca persoană fizică, că a împrumutat de la el suma de 90000 de Euro, pentru a se asigura într-un fel, însă suma de 90000 de Euro, pe care a împrumutat-o conform contractelor de împrumut întreprinderii SRL "Rumitox" în persoana lui Grate Ghenadie, este aceeași sumă indicată în recipisa eliberată de Grate Ghenadie ca persoană fizică, deci a dat cu împrumut numai o sumă de bani, și anume 90000 de Euro;

- instanța de apel nu a dat apreciere corespunzătoare faptului că partea vătămată s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat încasarea de la Grate Ghenadie a sumei de 97500 de Euro; în cadrul examinării cauzei civile, între ei a fost încheiată o tranzacție de împăcare conform căreia Grate Ghenadie a recunoscut datoria de 90000 de Euro și 7500 de Euro ca dobândă, obligându-se să o achite benevol conform unui grafic; tranzacția de împăcare a fost aprobată de instanța de judecată și prin încheierea din 02.12.2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, procesul civil în baza acțiunii reclamantului Ceapchii Alexandru către Grate Ghenadie, privind încasarea datoriei, a fost încetat, fapt ce se confirmă prin copiile cererii de chemare în judecată, a tranzacției de împăcare și încheierii judecătorești, anexate la materialele cauzei penale; astfel, instanța de apel nu a luat în considerare că raporturile care au avut loc în perioada de timp, cuprinsă între 12.09.2012 și finele anului 2012, între Grate Ghenadie și partea vătămată, potrivit voinței manifestate de aceștia, prin comportamentul ambelor părți din momentul convenirii asupra împrumutului, au constituit raporturi civile, pentru care erau aplicabile normele de drept civil;

- reieșind din cumulul de probe, în acțiunile inculpatului lipsea intenția eschivării de la onorarea angajamentului asumat față de Ceapchii Alexandru, de restituire a împrumutului, or probele prezentate de procuror în ședința de judecată nu confirmă contrariul;

- la momentul primirii banilor ca împrumut de către Grate Ghenadie, activele firmei în care activa ca fondator depășeau cu mult suma împrumutului;

- la stabilirea pedepsei, instanța de apel eronat a apreciat gradul de pericol social pe care îl reprezintă inculpatul și i-a aplicat o pedeapsă prea aspră, fără a ține cont de faptul că acesta a săvârșit pentru prima dată o infracțiune mai puțin gravă, este căsătorit, are la întreținere un copil minor, are loc permanent de trai pe teritoriul Republicii Moldova, are o ocupație pașnică și socialmente utilă, fiind toată viața antrenat în câmpul muncii; totodată, instanța de apel eronat a conchis că inculpatul nu a reparat prejudiciul cauzat, or însăși partea vătămată a declarat că o parte din suma împrumutată i-a fost restituită; mai mult ca

atât, în prezent inculpatul continuă restituirea sumei, după posibilități, relatând în instanța de apel că recent i-a restituit părții vătămate suma de 4500 de Euro;

- în cazul lui Grate Ghenadie, prin stabilirea unei pedepse non-privative sau dispunerea suspendării condiționate a executării celei cu închisoare s-ar atinge scopul pedepsei penale.

9. Pe cauză nu a fost depusă referință.

10. Judecând recursurile ordinare declarate, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise, din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să admită recursul, cu casarea totală sau parțială a hotărârii atacate și cu dispunerea rejudecării de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze parțial sau total, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri ilegale.

Instanța de recurs constată că prin decizia anterioară a Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 05 aprilie 2016, adoptată în cauza deferită prezentei examinări, s-a indicat necesitatea de a verifica în mod prioritar, la rejudecarea cauzei de către instanța de apel, a posibilității existenței în raportul apărut între Grate Ghenadie și Ceapchii Alexandru a elementelor de drept civil. Cu referire la acest fapt, instanța de recurs a statuat că delimitarea între componența de infracțiune și încălcarea normelor de drept civil urmează a fi efectuată cu luarea în considerație a două aspecte de maximă importanță: 1) atitudinea făptuitorului față de faptul transmiterii lui a bunurilor; 2) prezența disponibilității efective a făptuitorului de a-și executa angajamentele.

În acest aspect, Colegiul penal lărgit reiterează că potrivit art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală, *pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sânt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.*

În contextul celor expuse, Colegiul penal consideră că instanța de apel, rejudecând cauza, nu a luat în considerație indicația expusă în decizia instanței de recurs.

Astfel, potrivit materialelor cauzei și anume a procesului-verbal de examinare a documentelor din 06.09.2013, Colegiul penal constată că în casa SRL “Rumitox” a fost încasată de la inculpat suma de 1764427,39 lei (f.d. 54-56, vol. I).

În legătură cu constatarea data, prezintă relevanță faptul că potrivit învinuirii formulate în rechizitoriu, Grate Ghenadie a fost învinuit în faptul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune, în proporții deosebit de mari, și anume a banilor în sumă de 1432800 lei (f.d. 197, vol. I). Aceeași sumă de bani – 1432800 lei – a fost determinată de către instanța de apel, la constatarea faptei săvârșite de către inculpat, ca fiind o daună în proporții deosebit de mari, cauzată părții vătămate prin înșelăciune (pct. 59, f.d. 36 și pct. 69, f.d. 39, vol. III).

În urma celor expuse, Colegiul penal lărgit consideră că instanța de apel, rejudecând cauza, nu a dat o apreciere corespunzătoare disponibilității efective a făptuitorului de a-și executa angajamentele de ordin civil, asumate față de partea vătămată, **circumstanță a cărei verificare a constituit o indicație a instanței de recurs.** În cazul respectiv, Colegiul penal lărgit consideră că disponibilitatea inculpatului de a restitui suma împrumutată a existat în mod real, deoarece după cum s-a constatat, inculpatul nu a însușit-o, ci a introdus-o în casa întreprinderii, inclusiv fiind introduse mijloace financiare suplimentare, **în consecință în casa întreprinderii existând o sumă de bani care depășea valoarea împrumutului de la partea vătămată.**

Suplimentar, Colegiul penal constată că disponibilitatea efectivă a inculpatului de a restitui părții vătămate suma de bani împrumutată se dovedea prin alte materiale ale cauzei, și anume încheierea executorului judecătoresc nr. 067-624¹/14 din 24.02.2014, prin care a fost dispusă transmiterea unui bun imobil, proprietate a lui Grate Ghenadie și Grate Rodica, în proprietatea lui Ceapchii Alexandru (f.d. 57, vol. II).

Cu atât mai mult, Colegiul penal lărgit constată că disponibilitatea inculpatului de a restitui suma de bani se dovedea și prin declarațiile părții vătămate date în instanța de apel, care a indicat detaliat asupra faptului că inculpatul recent i-a restituit o sumă de 4500 Euro, în urma tranzacției civile de împăcare a fost executată o parte din suma de bani determinată prin încheierea judecătorească și inculpatul și-a executat parțial obligațiile contractuale anterior pornirii urmăririi penale, ulterior sistând restituirea sumelor de bani împrumutate (f.d. 8, vol. III).

Totodată, Colegiul penal constată că disponibilitatea făptuitorului de a restitui suma împrumutată, în contextul constatării de către instanța de apel a faptului că inculpatul nu a însușit suma împrumutată, ci a introdus-o în casa SRL “Rumitox”, urma a fi apreciată nu doar în raport cu Grate Ghenadie, ci și cu Pedureț Igor, urmând a fi dată o apreciere deosebită a faptului că ambii sunt deținători cu cote-părți identice, în valoare de 50% pentru fiecare, a capitalului social a SRL “Rumitox” (f.d. 29, vol. I).

În contextul celor determinate, Colegiul penal lărgit consideră că instanța de apel, fără a examina obiectiv posibilitatea reală a făptuitorului de a restitui banii și fără a aprecia corespunzător faptul că o astfel de restituire, în parte, de fapt a avut loc, în mod subsidiar nu a dat apreciere corespunzătoare *atitudinii făptuitorului față de faptul transmiterii lui a bunurilor de către partea vătămată*, chestiune a cărei verificare la fel a constituit o indicație anterioară a instanței de recurs.

Reiterând cele expuse, Colegiul penal lărgit consideră că în cauza deferită prezentei examinări există dubii rezonabile privitoare la natura raporturilor existente între Grate Ghenadie și Ceapchii Alexandru, dubii asupra cărora instanța de recurs a statuat anterior prin indicații obligatorii față de instanța de apel, indicând astfel modalitățile prin care natura raporturilor sus-menționate poate fi determinată cu exactitate, **modalități cărora instanța de apel nu le-a dat o apreciere multilaterală și obiectivă.**

Suplimentar celor expuse, Colegiul penal lărgit constată că s-a omis totalmente pronunțarea, de către instanța de apel, asupra următoarelor argumente ale părții apărării, care vizau: 1) faptul că inculpatul a restituit părții vătămate o anumită sumă de bani din cei împrumutați și ultimei i-a fost transmis în proprietate un bun imobil, care aparținea inculpatului; 2) soarta tranșei din creditul acordat de către BC “Eximbank”, planificată de a fi efectuată în luna mai 2013, care urma să permită inculpatului restituirea sumei împrumutate de la partea vătămată; 3) situația financiară a întreprinderii la momentul împrumutării de către inculpat a sumei de bani de la partea vătămată, a cărei active depășeau cu mult suma împrumutată.

Totodată, în contextul posibilității existenței unui raport juridic civil între Grate Ghenadie și Ceapchii Alexandru, instanța de apel urma să dea o apreciere argumentului procurorului apelant, care a invocat că prevederile art. 1 din Protocolul nr. 4 la CoEDO, care impun interdicția privării de libertate a persoanei în cazul în care se va demonstra că la momentul asumării anumitor obligații, cât și pe parcurs, **aceasta a întreprins măsuri reale pentru a-și onora obligațiunile contractuale**, nu erau aplicabile în situația inculpatului.

Astfel, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel a comis o eroare de drept, prin omisiunea de a se pronunța asupra tuturor motivelor invocate în apeluri, ceea ce constituie temei pentru recurs potrivit prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

În contextul celor expuse, ținând cont de faptul că în cauză s-a atestat existența temeiului pentru recurs sus-menționat, Colegiul penal lărgit conchide asupra necesității admiterii recursurilor ordinare declarate, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de motivele indicate în prezenta decizie, care au servit temei de casare a hotărârii adoptate și, cu respectarea prevederilor art. 414, 419 Cod de procedură penală, să verifice minuțios legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, să dea o apreciere strictă și obiectivă naturii raporturilor existente între inculpat și partea vătămată, cu constatarea exactă asupra existenței sau absenței în acest raport a elementelor de drept civil, să aprecieze toate probele în mod separat și ulterior în ansamblu, din punct de vedere al coroborării lor, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apeluri, inclusiv asupra celor invocate în recurs și, în dependență de situația constatată, să adopte o hotărâre legală și întemeiată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

11. În conformitate cu art. 338, 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (2) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DE C I D E :

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Bradu Valentina și de avocatul Suduc Marian în numele inculpatului Grate Ghenadie, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19

septembrie 2016, în cauza penală în privința lui *Grate Ghenadie XXX* și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Se încetează procedura de căutare a lui *Grate Ghenadie XXX*, dispusă prin încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 iunie 2016.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 10 martie 2017.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Ghenadie Nicolaev

Vladimir Timofti

Nadejda Toma

Petru Moraru